

Poročilo o izvajanju programa na učnem zelenjavnem vrtu MOL na območju vrtničkov Rakova Jelša, Ljubljana, v sezoni 2021

Na vrtničkarskem območju Rakova Jelša smo uspešno zaključili že peto sezono delovanja učnega zelenjavnega vrta, namenjenega izobraževanju zakupnikov mestnih vrtničkov in drugih prebivalcev Ljubljane, ki jih ta tematika zanima. V okviru programa na vrtu potekajo izobraževanja, demonstracije in mentorstvo novim vrtničkarjem.

Zaradi epidemije covid-19 je bila tudi letošnja sezona prilagojena razmeram. Predavanja so potekala na daljavo preko aplikacije ZOOM, hkrati pa so posnetki predavanj objavljeni na YouTube kanalu. Tako smo izobraževanje omogočili kar največjemu številu udeležencev,

saj niso bili terminsko vezani in so si lahko predavanje ogledali takrat, ko so imeli čas. Vseeno smo za predavanja na daljavo obdržali redni termin v sredo, na katerega so se vrtničkarji že kar navadili.

Letošnja sezona predavanj na učnem vrtu je trajala od 10.3. do 13.10.2021. Nekaj podatkov o poteku:

- izvedenih **22 predavanj** (naslovi v prilogi),
- skupaj **800 udeležencev** (bistveno povečanje glede na sezono 2020, ko je bilo udeležencev 305),
- **20 predavanj posnetih** in objavljenih na YouTube kanalu, več kot 1800 ogledov,
- na spletni strani MOL objavljenih **14 člankov z nasveti** vrtničkarjem.

Ker se udeleženci predavanj niso mogli v živo sprehoditi po učnem vrtu in si ogledati različnih postopkov in zasaditev, sem sproti fotografirala in posnela dogajanje na vrtu in ga prikazala na predavanjih na daljavo. Učni vrt je bil tako celo sezono obdelan in zasajen ter na voljo za ogled in učenje.

Na predavanjih sem uvedla posebno rubriko, kjer smo reševali težave, ki jih imajo vrtničkarji na vrtu. Poslali so lahko slike s svojih vrtov in smo se potem skupaj pogovorili o možnih rešitvah. Zelo pomembna tema je bilo osveščanje udeležencev o **sonaravnih in trajnostnih načinih obdelovanja** majhnih površin, **reciklaži in varovanju okolja**, ki jo nadaljujemo iz prejšnjih let.

Na predavanju so se tako seznanili z naravnimi pripravki, pripravila sem jim recepture in jih usmerila, kje naj si te rastline naberejo.

Sodelovanje s podjetjem Dobrovita, ki je prevzelo dela v zvezi s pripravo vrta (zemeljska dela) in vrt tudi kosilo, je bilo uspešno. Učni vrt je bil nadgrajen, še eni poljini je bil dodan lesen okvir, kar pomeni lažjo obdelavo, zaščito pred poplavljanjem in večjo urejenost vrta.

Zaradi pomanjkanja vode v poletnih mesecih, kar je bila posledica več zakupnikov in zasedenosti vrtov, smo v 2. kare že konec lanske sezone postavili še 3 dodatne cisterne za vodo, mentorica pa se je dogovorila za dostavo vode s pomočjo gasilcev (strošek se je razdelil med zakupnike). V letošnji sezoni so tako gasilci vodo pripeljali kar trikrat, saj so bile zaradi suše cisterne prazne ravno v času največjega sajenja, ko je bilo zalivanje res potrebno.

Za zakupnike sem že konec prejšnje sezone organizirala **knjižnico revij in knjig**, ki si jih lahko izposojajo. V prazni omarici v 2. kareju so zbrane revije z vrtničkarsko tematiko in podobne knjige, ki si jih zakupniki lahko vzamejo domov in se tako dodatno izobražujejo. V letošnji sezoni se je ta ideja knjižnice kot neke skupne točke že udomačila in omarica je postala tako tudi **izmenjevalnica semen** – komur so ostala semena in jih je želel posredovati drugim, jih je pustil v omarici in obvestil ostale vrtničkarje.

Pozitivne ugotovitve:

1. Več novih najemnikov, skoraj v celoti zasedeno vrtničkarsko območje Rakova Jelša – večini je že prva sezona zelo uspela, udeleževali so se predavanj in se povezali z ostalimi vrtničkarji.
2. Bolj povezana vrtničkarska skupnost - lažji so razni dogovori glede urejenosti območja, pa tudi dogovor glede dovažanja vode v sušnih obdobjih s pomočjo gasilcev in zbiranje potrebnih sredstev je bil uspešen in hiter
3. Večja udeležba na predavanjih – vedno bolj se jih udeležujejo tudi najemniki z drugih območij v Ljubljani in ostali prebivalci Ljubljane, ki vrtnarijo na lastnih vrtovih, saj se število mestnih vrtničkov povečuje, med zakupniki pa je veliko mladih družin, ki nimajo izkušenj z vrtnarjenjem, lastna pridelava zelenjave in tako vsaj delna samooskrba pa se jim zdi zelo pomembna.
4. S predavanji na daljavo in posnetki teh predavanj smo ogled omogočili kar največjemu številu vrtničkarjev, ne glede na razne omejitve, ki smo jih bili deležni zaradi epidemije covid-19.

Sezona 2021 je kljub raznim omejitvam zaradi epidemije uspela nad pričakovanji. Lanska in letošnja situacija sta sprožili nov razmislek o pomembnosti samooskrbe tudi v urbanem okolju, kar se je pokazalo v obliki velikega zanimanja za zakup vrtnička na območju MOL.

Kako naprej?

Nekaj okvirnih planov za naprej, za delo v novi sezoni 2022:

- rdeča nit predavanj v naslednji sezoni je **zero waste** vrtnarjenje, čimbolj trajnostno obnašanje tudi na vrtu pri vrtnarjenju, trajna uporaba in izraba virov brez škodljivih vplivov na okolje,
- uvajanje permakulturnih načel – znanje vrtnarjev smo s predavanji v preteklih sezonah dvignili na višjo raven, zato bomo počasi skušali uvesti nekaj načel permakulture, ki sem jih že predstavila v enem izmed zadnjih predavanj,
- skušati še bolj povezati vrtničarsko skupnost s skupnimi akcijami, kot je na primer pomladansko čiščenje območja, ki se mi zdi nujno potrebno, saj se čez zimo hote ali nehote nabere precej različnega materiala, ki spomladi ne sodi več na vrtničke.

Teme predavanj z učnega vrta v sezoni 2021

22. predavanje: Pridelava listovke, vrtnarjev dnevnik, nekaj naslovov knjig za zimsko branje

<https://youtu.be/kvnR6l7OcdE>

21. predavanje: svetovanje v živo na učnem vrtu v okviru dneva odprtih vrat (teden mobilnosti)

20. predavanje: Visoke grede, vegansko vrtnarjenje, načela permakulture, kisanje zelja v kozarcih

<https://youtu.be/WlgHUHpvrrms>

19. predavanje: Jesensko gnojenje vrtnička

<https://youtu.be/0GnFKuLYN-c>

18. predavanje: Priprava kompostnega kupa, zadnja opravila na vrtničku, zimska prebivališča za ježa, žuželke, krastače

<https://youtu.be/Lv1ZG623ewg>

17. predavanje: Jesensko sajenje čebule in česna

<https://youtu.be/1U2JI5dOqu0>

16. predavanje: Zeleno gnojenje, zimske solate in radiči, hoteli za koristneže

<https://youtu.be/EvsmAcuUgew>

15. predavanje: Vrt po dopustu, kaj sejemo in sadimo konec poletja

<https://youtu.be/xUaHczefqyM>

14. predavanje: Pridelajmo lastno seme, priprava vrta na dopust, divji kotichek: žabe na našem vrtu

<https://youtu.be/iPinjOfDtjY>

13. predavanje: Poletne setve, buče in kumare, divji kotichek: bramor

<https://youtu.be/4yndDQO84Qo>

12. predavanje: Zeliščni vrt, solata, divji kotichek: tigrasti komarji, izboljšava zemlje 3.del: makro in mikro hranila

<https://youtu.be/YzoiEOl4mll>

11. predavanje: Pridelava lastnega komposta, pletje in okopavanje, divji kotichek: pajki na našem vrtu, izboljšava zemlje 2.del: pH zemlje in hranila

<https://youtu.be/WYqiu0EPqWE>

10. predavanje: O paradižniku, divji kotichek: škodljive gosenice in metulji na našem vrtu, izboljšava zemlje 1.del: različni ukrepi

<https://youtu.be/5k7GSnPEDzM>

9. predavanje: Priprava na sajenje plodovk, o setvenem koledarju, divji kotichek: čebele samotarke

<https://youtu.be/s378kPQFkJO>

8. predavanje: Izdelava rastlinskih pripravkov za gnojenje in zaščito vrtnin, setev fižola za sadike, ognjič, kapucinka, žametnica - koristne rastline na našem vrtu, divji kotichek: ogrci majskega hrošča in drugih hroščev

<https://youtu.be/5Vcf2dCCkHg>

7. predavanje: Pomladanska opravila na vrtu, manj znano: leča, čičerka in sladki krompir, divji kotichek: jež, krt in voluhar

<https://youtu.be/SGhzqA3RqYs>

6. predavanje: Vse o vzgoji fižola, vrste plevela na našem vrtu in njihova uporaba, divji kotichek: o čmrljih, obramba pred polži

<https://youtu.be/iWKaFtT3ps0>

5. predavanje: Mešani posevki, dobri sosedi in o vzgoji krompirja

<https://youtu.be/XRdNor277ql>

4. predavanje: Vzgoja sadik, gost kmetija Peršin iz Trnovega (*del predavanja manjka!!*)

<https://youtu.be/XRdNor277ql>

3. predavanje: Kolobar – vrtiljak na našem vrtu, kako ga upoštevamo na manjšem vrtilčku

<https://youtu.be/dQQxApJrV78>

2. predavanje: Gnojenje na splošno, kaj nam pove analiza zemlje na vrtilčku in kako iz travnika dobimo obdelovalno površino na najlažji način

1.predavanje: Vrtovi po zimi, načrtovanje letošnje zasaditve, zastirka in njena uporaba na vrtu.

Pripravila: Marjana Kajzer Nagode, mentorica na učnem zelenjavnem vrtu MOL, ISA Znanje d.o.o.